

Sammanhållningspolitiken och miljöne

- Målet med sammanhållningspolitiken är att främja en harmonisk utveckling i hela EU genom åtgärder som leder till starkare ekonomisk, social och territoriell sammanhållning. Det handlar framför allt om att minska skillnaderna i utvecklingsnivå mellan olika regioner och underutvecklingen i de minst gynnade regionerna.
- Sammanhållningspolitiken är den enskilt största källan till EU-finansiering för miljöprojekt.
- Europeiska kommissionen och nationella och regionala myndigheter utvecklar, genomför och finansierar politik, projekt och åtgärder inom ramen för partnerskap.
- Det finns ett antal finansieringsmekanismer till stöd för sammanhållning. Resurserna har ökat betydligt på senare år, och fokus ligger i allt större utsträckning på miljömål.
- Alla sammanhållningsinsatser måste vara förenliga med miljölagstiftningen och bidra till EU:s hållbara utveckling generellt sett.
- Finansieringen stöder investeringar i storskaliga infrastrukturprojekt. De ska ge långsiktiga vinster och gälla projekt som vatten- och avloppsreningsverk.
- Finansieringen går också till investeringar i utbildning för att hjälpa lokala myndigheter, arbetstagare och företag att ta större miljöhänsyn. Bland prioriteringarna finns främjande av miljöinnovation och nya miljövänliga arbetstillfällen, särskilt i små och medelstora företag.
- Genom projekten får alla länder och regioner i hela EU hjälp med att uppfylla gällande miljökrav och bygga upp sin kapacitet på området.
- Investeringarna kan stimulera miljöinnovation, hållbar energi och transportalternativ med låga koldioxidutsläpp. Det kan också handla om att föra fram nya sätt att hantera miljöproblem.

© EC

Avsnitt 1: Bakgrund

EU genomför en rad insatser för att främja den ekonomiska och sociala utvecklingen i alla medlemsstater och regioner. Det sker inom ramen för den så kallade sammanhållningspolitiken. Här ingår nu också det nya målet enligt Lissabonfördraget, territoriell sammanhållning. Det övergripande målet är att minska skillnaderna mellan olika regioner, och det finns tre huvudsakliga finansieringskällor: strukturfonderna, dvs. Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden (ESF), och Sammanhållningsfonden.

Eruf ger finansiering för infrastruktur och produktiva investeringar, och ESF stöder kapacitetsuppbyggnad inom institutioner och organisationer samt utbildningsåtgärder för att förbättra människors möjligheter.

Syftet med Sammanhållningsfonden är att förbättra transportförbindelser och miljö i de ekonomiskt minst utvecklade regionerna i EU. Här ingår alla de nya medlemsstaterna och delar av Spanien, Portugal och Grekland.

Större delen av finansieringen för miljöprojekt går till långsiktiga, storskaliga investeringar i infrastruktur, t.ex. förbättringar av vattenförsörjningen och behandlingen av fast och flytande avfall. Alla projekt som finansieras genom sammanhållningspolitiken, även på t.ex. transportområdet, måste dock vara miljömässigt hållbara.

Projektfansieringen delas mellan EU och medlemsstaterna, och Europeiska kommissionen arbetar i partnerskap med nationella regeringar och regionala myndigheter.

De tillgängliga resurserna har ökat avsevärt sedan 1988, och miljöhänsyn har fått allt större betydelse.

Avsnitt 2: Sammanhållningspolitiken och miljö

Genom sammanhållningspolitiken får länderna finansiellt stöd för att kunna rätta sig efter EU:s miljölagstiftning med den infrastruktur den kräver, möta nya miljöutmaningar och utveckla innovativa strategier samt mänskliga och organisatoriska resurser.

Med hjälp av Eruf och Sammanhållningsfonden förverkligas dessa mål genom de långsiktiga investeringar som behövs för att utveckla infrastruktur. Under 2007–2013 kommer omkring 104 miljarder euro att gå till åtgärder med miljöanknytning, av en sammanlagd budget på 344 miljarder euro för sammanhållningspolitiken. Av det beloppet avser omkring 44 miljarder euro direkta miljöinvesteringar på områden som avlopps- och vattenrening, förbättrad luftkvalitet, skydd av naturen och den biologiska mångfalden, förebyggande av naturrisker, begränsning av föroreningar och sanering

av industriområden. Ytterligare 60 miljarder euro går till indirekt stöd för miljöförbättringar, t.ex. genom utveckling av miljövänligare transport, hållbar energi och förnyelse av stadsområden.

Samtidigt bidrar även ESF till hållbar utveckling, med sitt fokus på "investeringar i människor". Bland de relevanta åtgärderna finns insatser för ökat miljömedvetande, främjande av arbetstagares anpassningsförmåga, förbättring av utbildningssystem och förstärkning av nationella, regionala och lokala beslutsstrukturer.

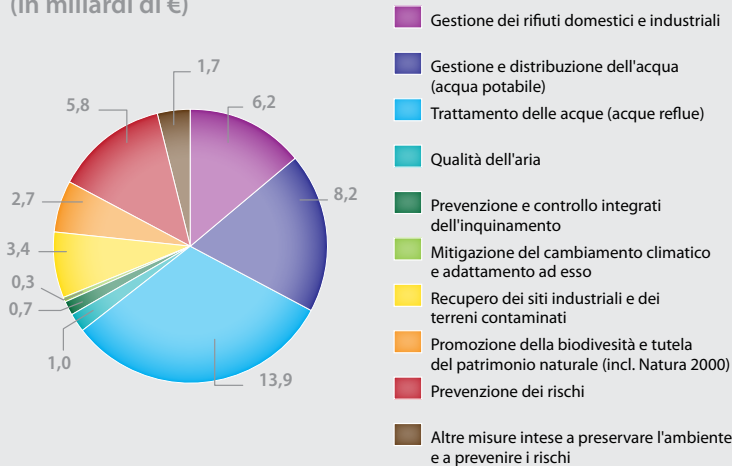
Genom sammanhållningspolitiken integreras miljöhänsyn inom andra politikområden och ekonomiska sektorer. Det sker t.ex. genom investeringar i ren energi, hållbar stadstrafik och stadsutvecklingsprojekt.

En mindre tydlig vinst med sammanhållningspolitiken är den förbättrade styrningen genom stärkta övergripande strategier, och uppbyggnaden av nationella och regionala nätverk för att få in miljöhänsyn i sammanhållningsåtgärder, t.ex. nätverket Regions for Sustainable Change och European Network of Environmental and Managing Authorities .

Sammanhållningspolitiken stöder konkreta åtgärder som är anpassade till de specifika förhållandena i olika länder och regioner, t.ex. förbättringar av resurseffektiviteten. Den är därför ett viktigt hjälpmedel för att få till stånd den "smarta och hållbara tillväxt för alla" som är central för EU:s övergripande och långsiktiga strategi Europa 2020.

I EU:s strategi för hållbar utveckling, som förnyades 2006, betonas insatser för att bekämpa klimatförändringar och stödja hållbar energi, driva på miljöinnovationen och stoppa förlusten av biologisk mångfald. De frågorna bör vara viktiga inslag i sammanhållningspolitiken, både i dag och efter 2013.

Fondi della politica di coesione stanziati per l'ambiente (in miliardi di €)

Miljöprojekt inom sammanhållningspolitiken

Exempel på projekt som direkt rör miljösektorn:

Det frivilliga ekologiska året, Tyskland (Europeiska socialfonden)

Genom det frivilliga ekologiska året, som är ett omfattande yrkesutbildningsprogram, får unga möjlighet att under ett år utföra frivilligt naturvårdsarbete och skaffa sig värdefull arbetslivserfarenhet. Över 130 volontärer får varje år genomgå "learning by doing"-program på arbetsplatser i regionen Mecklenburg–Vorpommern i Tyskland.

Unga mellan 16 och 27 år som slutat skolan kan delta. Deltagarna arbetar på institutioner i miljösektorn under 12 månader och deltar i konkreta naturvårdsprojekt och miljörelaterade evenemang.

Programmet erkänns och synliggörs genom en särskild lag. Det omfattar också samarbete med angränsande regioner i Tyskland och Polen och förväntas bli ännu mer omfattande i framtiden.

Europeiska socialfonden delfinansierar programmet i Mecklenburg–Vorpommern, med en budget på 7,5 miljoner euro för 2007–2013. Den stöder också liknande program i andra förbundsländer (Berlin, Sachsen, Thüringen, Sachsen–Anhalt, Brandenburg och Baden–Württemberg).

Empleaverde-programmet, Spanien (Europeiska socialfonden)

Stiftelsen för biologisk mångfald har genomfört detta nationella program sedan 2000, med årliga ansökningsomgångar för projekt som syftar till att främja bättre integrering av miljöfrågor i företagets verksamhet och stimulera miljöinnovation och nystartande av företag inom miljösektorn.

Bland åtgärderna finns kurser, e-lärande, seminarier, informations- och kommunikationskampanjer, personlig rådgivning och nätverksarbete. Projekten riktar sig främst till egenföretagare, anställda i små och medelstora företag och entreprenörer. Särskild uppmärksamhet ägnas åt arbetstagare med sämre förutsättningar, anställda i sektorer där det råder risk för arbetslöshet och de som redan är verksamma i miljösektorn.

Projekten kan pågå i ett eller två år. Den totala budgeten för varje projekt varierar mellan 150 000 och 615 000 euro. Projekten delfinansieras av Europeiska socialfonden med mellan 50 och 80 %.

Reningsverket i Celje, Slovenien (Sammanhållningsfonden)

Tidigare släpptes allt avloppsvatten från Celje – Sloveniens tredje största stad med 50 000 invånare – ut i floden Savinja, vilket medförde dålig vattenkvalitet och allt högre föroreningsnivåer.

I och med Sloveniens EU-anslutning påbörjades arbetet med att bygga upp den infrastruktur som krävdes för att vattnet i området skulle uppfylla EU:s standarder. Arbetet med ett nytt reningsverk påbörjades 2000. Projektet delfinansierades till en början av EU genom en finansieringsmekanism för anslutningsländerna (ISPA – det strukturpolitiska föranslutningsinstrumentet), för att sedan överföras till Sammanhållningsfonden.

I den nya anläggningen sker mekanisk och biologisk rening av avloppsvatten från hushåll och förbehandlat avloppsvatten från industrier och sjukhus. Resultatet blir rent vatten och slam som används som gödsel i jordbruket.

Tack vare projektet har vattenkvaliteten och lokalbefolkningens livskvalitet förbättrats avsevärt. Slovenien har därmed kommit närmare ett uppfyllande av kraven i EU:s direktiv om avloppsvatten från tätbebyggelse och i det nationella miljöhandlingsprogrammet.

En uppföljningsåtgärd, som också delfinansieras genom Sammanhållningsfonden, syftar till att se till att avloppsvatten från hela floden Savinjas avrinningsområde renas.

Samarbete för översvämningsskydd (Europeiska regionala utvecklingsfonden)

Fem EU-länder har samarbetat för att förbättra översvämningsskyddet kring Rhen och Maas. Det har skett genom mer än 150 projekt mellan 1997 och 2003 inom Interreg-programmet för åtgärder vid Rhen och Maas (IRMA).

Under tretton månader mellan 1993 och 1995 översvämmades Rhen och Maas två gånger. De två flodernas avrinningsområden omfattar 191 000 km² och har över 60 miljoner invånare, så åtgärder för att förbättra översvämningsskyddet krävde samarbete mellan olika nationella och regionala myndigheter i Frankrike, Tyskland, Luxemburg, Nederländerna, regionerna Flandern och Vallonien i Belgien samt Schweiz.

Det handlade bl.a. om insatser i avrinningsområdet, t.ex. återställande av biflodernas naturliga lopp, åtgärder på flodbäddarna, t.ex. bevarande och återställande av fördröjningsytor och våtmarker, förbättringar av kunsaper, samarbete och planering samt tekniskt bistånd i form av bl.a. utveckling av övervakningssystem.

IRMA har fått 137 miljoner euro från Europeiska regionala utvecklingsfondens initiativ Interreg II-C, vilket utgör 32 % av den totala finansieringen.

Avfallshantering i västra Makedonien, Grekland (Sammanhållningsfonden)

Det första integrerade systemet för hantering av fast avfall i Grekland togs i drift i juli 2005, med delfinansiering från Sammanhållningsfonden. Systemet har inneburit en betydligt bättre avfallshantering i västra Makedonien och ett ökat skydd för vattenreservoarerna under jord och för folkhälsan.

I infrastrukturen ingår ett stort område för avloppsfiltration, ett antal stationer för omlastning av avfall, system för förbehandling av avfall samt återvinningsanläggningar och annan utrustning. Ett förvaltningsorgan har också bildats för att samordna systemet.

Projektet har fått 8,5 miljoner euro i EU-finansiering, av sammanlagt 11,3 miljoner euro.

Innan projektet inleddes hade regionen brottats med växande avfallsproblem. Sedan det nya systemet startade har 207 olagliga avfallsdumpningsplatser stängts och sanerats, även det med stöd av EU:s sammanhållningspolitik.

Integrering av miljöhänsyn i sammanhållningspolitiken

Miljökrav integreras även i projekt inom andra sektorer. Följande exempel kommer från transportsektorn:

Motorvägen Jerez-Los Barrios, Spanien (Europeiska regionala utvecklingsfonden)

Den 78,5 km långa vägen med två skilda körbanor mellan Jerez de la Frontera och Los Barrios i Andalusien i Spanien har kallats Europas första "ekologiska" motorväg. Projektet, som finansierades genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, visar hur åtgärder för att utveckla infrastruktur och stimulera regionala ekonomier också kan inkludera miljömål.

Regionens ekonomiska utveckling krävde en utbyggnad av den gamla vägen för att förbättra handelsförbindelserna för hamnarna i Cadiz, Algeciras och Gibraltar. Det fanns dock risk för stor miljöpåverkan eftersom vägen går genom naturparken Los Alcornocales.

Genom ett antal innovativa åtgärder minimerades påverkan på det naturliga landskapet. Man byggde viadukter, broar och tunnlar för att det inte skulle behövas så många och så höga vägbankar.

Nästan allt byggavfall från projektet återanvändes för att undvika dumpning. Särskilda passager byggdes för att djur skulle kunna röra sig fritt. Dessutom uppfördes bullerdämpande skärmar.

Samtidigt planterades mer än 190 000 buskar och 6 500 träd för att återställa de sluttningar som röjts.

Mer information:

http://ec.europa.eu/environment/integration/cohesion_policy_en.htm
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm